

חוסן משפט חלק ד'

116	אין בע"ח טורף מהמשועבדים ממה שקנה	קיב
121	אין בעל חוב טורף ממטלטלים המשועבדים	קיג
124	דין בעל חוב עם הלוקח אם יכול לדחותו אצל הלוח	קיד
127	דין הפירות והשבה בטורף מלוקח ויתומים	קטו
136	כיצד כותבין לו הטירפא	קמז
אפותיקי		
138	דין העושה שדהו או עבדו אפותיקי	קיו
140	הכותב ללוקח שני: דין ודברים אין לי עמך	קיח
142	המוכר כל שדותיו, ולוח שהתנה שיגבה מן העידית	קיט
147	הזורק חובו סתם, או בתורת גיטין, וזרקו ונאבד	קכ
העושה שליח לגבות חוב		
150	השולח חובו על ידי שליח	קכא
הרשאה		
164	אם מת המלוה או שביטל השליחות או ההרשאה	קכב
171	הרשאה, על מה נכתבת וכיצד נכתבת	קכג
180	נתבע, אם יכול לעשות מורשה	קכד
182	השולח חובו או פקדונו על ידי שליח	קכה
191	הפורע חובו במעמד שלשתן	קכו
210	דין איש שלוח מאישו וגרשה, או עבדו ושחררו, והלוח מן עובד כוכבים שנתגייר	קכז
210	דין הפורע חוב של חבירו או שמשכנו בשביל חבירו	קכח
ערב		
217	דין הערב בשטר ועל פה, ומתי נפרעין מן הערב	קכט
231	דין ערב שפרע למלוה כיצד נפרע מן הלוח	קל
237	מי שחזר בו אחר שנתרצה להיות ערב	קלא
245	עבד ואשה וקטן שערכו, ושנים שנעשו ערבים בשביל אחד, ואחד בשביל שנים	קלב
חזקת מטלטלין		
247	מי שמוחזק במטלטלין הידועים לאחר	קלג
254	אומן שמוען בדבר שהוא אומן שקנאו מבעליו	קלד
256	דין המחזיק בבעלי חיים כגון בהמה ועבד	קלה
257	מי שנתחלפו כליו בבית האבל והמשתה	קלו
258	מי שלקט פירותיו של חבירו	קלז

חוסן משפט חלק ד'

על שום שטר מטעם הנ"ל, מכל מקום לענין לגבות מהלוה כותבין לו, שהלוה יודע האמת אם נתן לו שטר, על כן לא חשו שמא יטרוף שתי פעמים, וגם אפסידא דלוה לא חששו דאיהו דאפסידא אנפשיה דהוה ליה לומר לעדים שלא יעידו על פה כשחתמו לו שטר (סמ"ע).

(ב) ⁴⁷⁴אם לקח בפירוש שלא באחריות, ומבקש מהמלוה שיתן לו כחו מהשטר חוב כדי שיוכל לתבוע הוא מהלוה, אם כבר טרף ממנו, שוב אינו יכול לעשות לו ממנו לא הרשאה ולא מכר, שכבר נמחל שעבודו ונתבטל(יא). ⁴⁷⁵אבל קודם שיטרוף בו, יכול לפייסו שיתן לו כחו, אבל אין כותבין לו טירפא, שהרי קנה בפירוש שלא באחריות. (יא) שכבר נמחל שיעבודו - עיין לקמן (סי' קל סקט"ו?) (סמ"ע).

הלכות אפותיקי

סימן קיז - דיין העושה שדהו או עבדו אפותיקי, ובו ז' סעיפים.

(א) ⁴⁷⁶העושה שדהו אפותיקי לבעל חובו או לאשה בכתובתה, והוא שיכתוב להם: מכאן תגבון(א), ושטפה נהר(ב), הרי זה גובה משאר נכסים(ג) וטרוף אותם. ⁴⁷⁷אצל כל זמן שהיא צידו אינו יכול לסלקו נכסים אחרים, רק צמעות(ד), ⁴⁷⁸ויש חולקין(ה). ואם התנה עמו שלא יהא לו פרעון אלא מזו, אינו גובה משאר נכסים(ו). ⁴⁷⁹ואם מכרה לאחר ובא בעל חוב זה לטרפה, אינו יכול לסלקו בדמים(ז), מאחר שהתנה עמו שלא יהא לו פרעון אלא מזו. הגה: ⁴⁸⁰עשה שדהו אפותיקי מפורש, שאמר ליה: לא יהא לך פרעון אלא מזו, ונמצא השדה לא היתה שלו, יש אומרים דגובה משאר נכסים(ח). אצל אס טרף ממנו בעל חוב מוקדם, אינו חוזר עליו. ⁴⁸¹עשה שדהו אפותיקי לבעל חובו, או לאשה בכתובתה, ומכרה, הרי זו מכורה, וכשיבא בעל חוב לגבות, אם לא ימצא נכסים בני חורין יטרוף אותה(ט). בד"א, כשמכרה לשעתה. אבל אם מכרה ממכר עולם, אינה מכורה. הגה: זהו דעת רמז"ס, אצל רוב המפרקים חולקין, וסניחא להו דלפי' יש כאן בני חורין טורף מאפותיקי מפורש(י), ⁴⁸²ואם מכר, המכר קיים עד שעת טירפא, וכן עיקר.

(א) מכאן תגבו - פי' אם לא אפרע לך גבה מזו (סמ"ע).

(ב) ושטפה נהר - פירוש, שהמים צפין על גבה ואי אפשר לחרשה ולזרעה (סמ"ע).

(ג) הרי זה גובה משאר נכסים - ואינו יכול הלוה לומר נסתחפה שדך (סמ"ע), היכא שייחד לו גוף הפרעון שמזה יפרע חובו, הרי הלוה לא נתחייב לשלם לו אלא בזה האופן, אף שלא אמר לו בהדיא לא יהא לך פרעון אלא מזו, אמנם אם הגיע זמן פרעון, והחייב לא נתן אז מחויב לשלם מכיסו. ועיין מה שכתבתי לקמן (סי' קכח ס"ב סק"ה) (פ"ת).

(ד) רק במעות - והוא הדין במטלטלים דנקראים מיטב, ואפילו באפותיקי מפורש יכול הלוה לסלק להמלוה בהן (סמ"ע וש"ך), אמנם יורשי הלוה אינם יכולים לסלקו במעות (ש"ך * רשד"ם), וזה שיכול לסלקו במטלטלין, היינו כאשר אין לו מעות (ש"ך * רשד"ם).

(ה) ויש חולקים - וכן עיקר (סמ"ע סק"א).

(ו) אינו גובה משאר כו' - אפילו נשתדפה זו, דאמר ליה נסתחפה שדך. ואם מכר לשדה זו, כשיגיע זמן הפרעון טורף ממנו אפילו נשאר ביד הלוה נכסים בני חורין (סמ"ע) ¹¹².

(ז) אינו יכול לסלקו בדמים - פירוש, הלוקח אינו יכול לסלקו, אבל בלא עשאו לו אפותיקי מפורש יכול לסלקו, וכמ"ש לעיל (סי' קיד ס"ג), אבל הלוה עצמו יכול לסלקו (עי' לעיל סי' קג ס"ו) (סמ"ע).

(ח) דגובה משאר נכסים כו' - דטעות מעיקרא היה, דהא לא היה להמלוה שום זכות בהשדה זו שאינה שלו. אבל היתה שלו אלא שטרפו ממנו בעל חוב מוקדם, אין המלוה

¹¹² בין שכתב לו כך, בין שאמר לו כך (ערה"ש אות א).

חוסן משפט חלק ד'

- חוזר על הלוח, כיון דהתנה עמו דלא יהא לו פרעון אלא מזו והיה אפשר להשתלם מזו אם היה להלוח במה לשלם לבעל חוב המוקדם (סמ"ע).
- (ט) אם לא ימצא נכסים בני חורין יטרוף אותה - דוקא באפותיקי סתם כתב הרמב"ם אם לא ימצאו נכסים בני חורין יטרוף אותה, אבל באפותיקי מפורש אפילו יש נכסים ללוח עצמו, אינו גובה אלא מזו, ואפילו אם מכרו לאחר. ואין הרמ"א חולק אלא במה שסיים: במה דברים אמורים כשמכר לשעתה, לפי שהיה לו ללוח לפרש שהוא משועבד באפותיקי ושם ימכור נכסיו יגבה בעל חוב מזו, מיהו אפשר לומר שגם הרמב"ם מודה באפותיקי מפורש דכיון דאית ליה קלא לא היה צריך להודיעו להלוקח ולכן מכירתו מכירה (סמ"ע וש"ך), וי"א דאף אם אחר כך מכר הנכסים האחרים אינו גובה שדה האפותיקי מלוקח ויכול לומר הנחתי לך מקום לגבות ממנו כאשר קניתי (רע"א), ועיקר כסוף דברי הסמ"ע (פ"ת * כנס"י).
- (י) טורף מאפותיקי מפורש - אם כתב לו אפותיקי מפורש, אף על פי ששיעבד לו ג"כ שאר נכסיו בשטר, אפילו הכי דינו כשאר אפותיקי מפורש ולא יוכל לסלקו בשאר נכסים (סמ"ע).
- (ב) משכונא (יא), אם משכנה לו סתם, דינה כאפותיקי סתם (יב). ואם פירש לו, לא יהא לך פרעון אלא ממנה, דינה כאפותיקי מפורש.
- (יא) משכונא - פירוש, שמשכן לו שדהו לאכול פירות בנכייטא [שזה מוריד מהחוב] (סמ"ע).
- (יב) דינה כאפותיקי מפורש - דלא תימא הא דאמר במשכונא "לא יהא לך פרעון אלא מזו" לא היתה כונתו אלא לתנאי שיחפרע חובו מאכילת פירות בכל שנה בנכייטא, ושלא יוכל לסלקו בענין אחר אפילו במטלטלין או במעות, קא משמע לן דלא עדיף מאפותיקי מפורש ולדין אפותיקי מפורש נתכוין (סמ"ע), הא דדינה כאפותיקי סתם, לא קאי רק לענין סלוקי בזווי, אבל ודאי אם מכרה, אף דבאפותיקי סתם אם יש בני חורין אינו יכול לגבות מן האפותיקי כמבואר לעיל סעיף א', מ"מ במשכונא אינו יכול למכור מה שכנגד חובו כמבואר ברמ"א (יו"ד סי' רנח ס"ז) (נתה"מ).
- (ג) עשה שורו אפותיקי, ומכרו (ג), אין בעל חוב גובה ממנו (יד). וכן שאר המטלטלים, מפני שאין להם קול. ואפילו עשאו אפותיקי בשטר (טו), ואפילו ידע הלוקח שעשאו אפותיקי (טז), דלא פלוג רבנן.
- (יג) עשה שורו אפותיקי ומכרו - הוא הדין אם נתן במתנה אין בעל חוב גובה ממנו (סמ"ע), ויש חולקים דבנתנו במתנה דלא שייך פסידא דלקוחות בע"ח גובה הימנו דאין יכול ליתן מה שמשועבד לאחרים, אבל במקום אחר נראה אחרת, וצ"ע (קצה"ח).
- (יד) אין בעל חוב גובה ממנו - מעיקר הדין היינו דוקא בדלא שיעבד לו מטלטלי אגב קרקע, וכדלעיל (סי' ס ס"א, וסי' קיג ס"א), מיהו כבר כתב המחבר (שם ושם) דנהגו שלא לגבות מטלטלי המכורים אפילו בכי האי גוונא משום תקנת השוק דלא ירצו לקנות שום דבר (סמ"ע).
- (טו) ואפילו עשאו אפותיקי בשטר - הטעם, דמטלטלי לאו בני שטרי נינהו, משום דהלוקח לקחם אותן מיד לביתו, ואין כאן שעבוד קרקעות להיות עומד לזכרון ע"י השטר (סמ"ע).
- (טז) ואפילו ידע הלוקח כו' - כגון שהיה עד באותו מלוח, ואפילו התרה המלוח בלקוחות ואמר להם אל תקנו מטלטלי הלוח, אינו גובה מהן, מפני שלא חל עליהן שעבודו כלל (סמ"ע).
- (ד) וכן לענין קדימה, אם עשה מטלטלין אפותיקי, אפילו מפורש בשטר לראשון, וקדם מלוח מאוחר וגבאם, זכה, והוא שלא שעבדו לו אגב קרקע, שאם שעבד לו אגב קרקע, אם קדם מלוח מאוחר וגבאם לא זכה. @NO MB@
- (ה) עשה עבדו אפותיקי (יז), אפילו בסתם, ומכרו, בעל חוב גובה ממנו, מפני שיש לו קול (יח).
- (יז) עשה עבדו אפותיקי כו' - אפילו האפותיקי בעל פה רק שהלואה היתה בשטר וי"א דנראה אפילו ההלואה בעל פה משום דהעבד מוציא קול, ולדבריו צ"ל דיש עדים שלא

Commented [YL194]
י"א שזה לא קנה משום שהוא אסמכתא, כל שלא שעבד לו אגב קרקע, ואינו בידו (רע"א * רא"ש). - למאי נ"מ?

חושן משפט חלק ד'

פרע כגון שאומרים לא זזה ידו כו' או שהוא תוך זמנו וי"א דצריך שיעשנו אפותיקי בשטר (ש"ך).

(יח) מפני שיש לו קול - י"א דעבד הרי הוא כקרקע ויש לו קול שעשאו אפותיקי והלקוחות אפסידו אנפשייהו, משא"כ פרה וטלית (סמ"ע).

(ו) עבד שעשאו רבו אפותיקי, ושחררו, אף על פי שכתב לו: לא יהיה לך פרעון אלא מזה, יצא לחירות(יט), ובעל חוב גובה חובו מהלוה וכותב עליו שטר, וטורף מזמן זה השטר(כ), וכופין את רבו השני לשחררו, מפני תיקון העולם, שלא ימצאנו בשוק ויאמר לו: עבדי אתה.

(יט) יצא לחירות - שהשחרור מוציא מידי שעבוד, דהרי אין למלוה עליו אלא שעבוד (סמ"ע).

(כ) מזמן השטר כו' - פירוש, ולא מזמן ההלוואה הראשונה, שאותו שטר חשבינן ליה לפרוע באפותיקי של העבד, אלא שנתחייב לו הלוה מחדש באשר הזיקו בשחרורו והפקיע שעבודו, והוה ליה כאילו הזיקו אחר ונתחייב לו מעתה מזמן הזיקו (סמ"ע).

(ז) איסור הנאה מפקיע מידי שעבוד, כמו קדושת הגוף(כא) כההוא אצטלא דפרסוה אמיתנא על דעת שיקבר עמו(כב), אין בעל חוב גובה ממנו. הגה: אכל קדושת דמיס(כג)(כד) אינו מפקיע מידי שעבוד, אלא יפלו המלוה בדבר מועט, שלא יאמרו: הקדש יולא לחולין בלא פדיון. ומי הפדיון יוסיף על החוב, ויגבנו מן הלוה. ואפילו בקדושת הגוף לא יכול לאוסרן על המלוה לחוד, לומר יהיו נכסי קונס עליו, אלא אם כן אסרן על כל העולם(כה). ויש חולקין(כו).

(כא) איסור הנאה כו' כמו קדושת הגוף - המחבר קיצר ולא כתב דין הקדש שמפקיע מידי שעבוד כדאיתא בגמרא ובפוסקים. וטעמו, מפני שאין קדושת הגוף בזמנינו (סמ"ע).

(כב) אדעתא שיקבר עמו - דכיון שפרסו עליו ויחדו להמת, דינו כמת להיות אסור בהנאה, כמ"ש ביו"ד (סי' שמט ס"א), אבל מכח יחוד לחוד לא נאסר, דקי"ל (או"ח סי' מב ס"ג) בתיק של תפילין צר ביה ולא אומניה או אומניה ולא צר ביה לא נקדש (סמ"ע).

(כג) אבל קדושת דמים כו' - עיין מבי"ט הוב"ד לעיל סי' קח סק"נ(ב) (ש"ך), קדושת הגוף כיון דחייל שעה אחת תו לא פקע, אבל קדושת דמים לא אלים כח הקדש מכח מקדיש כיון דיש לה פדיון וראוי לפקוע דאשכחן בשדה מקנה כשהקדיש לוקח דחוזרת לבעלים ביובל, וי"א דקדושת דמים נמי מפקיע מידי שעבוד אלא דגובה מהפודה (קצה"ח).

(כד) קדושת דמים אינו מפקיע מידי שיעבוד - וראוי לספק במטלטלין שהקדיש קדושת דמים מי נימא דלא גרע הקדש דמים מכח הדיוט דלא טריף במטלטלין, י"א שזה דומה למכר שחל, אבל יש מסתפקים, והא דאינו גובה ממטלטלין שמכר היינו מדרבנן, ולפ"ז הוא הדין דמלוה על פה גובה מהקדש דמים, ועי' לקמן (סי' רעה סל"א) (קצה"ח).

(כה) אסרן על כל העולם - וי"א כיון דקי"ל דקונם כללי יש לו פדיון וכיון דיש לה פדיון ממילא לא מצי להפקיע שיעבוד דבע"ח דהא קדושת דמים אינו מפקיע מידי שעבוד (קצה"ח), וי"א כל שלא אמר בהתפסה אין בו מעילה ואין בו פדיון, ועוד במלוה על פה דאפילו בקדושת דמים אינו יכול לטרוף. א"ע במטלטלין להרבה פוסקים, ואפילו נגד מלוה בשטר מהני עכ"פ האיסור נגד הבעל חוב וצריך פדיון, ובאמת רוב הפוסקים סבירא להו דקונם כללי ג"כ הוי קדושת הגוף, ואין לו פדיון (נתה"מ).

(כו) ויש חולקין - פירוש, אף שאסרן על המלוה לחוד הן אסורין, מכל מקום מנדין ללוה עד ששואל על נדרו (סמ"ע), וקונמות מפקיע מידי שיעבוד אפילו היכא דלא מצי לסלוקי בזווי, ודלא כחולקים בזה (קצה"ח).

Commented [YL195]
א הבאתי את שאר
דברי הסמ"ע.

Commented [YL196]
ספיק?

סימן קיה - הכותב ללוקח שני: דין ודברים אין לי עמך, ובו ד' סעיפים.

(א) לווה שמכר נכסיו לשנים, זה אחר זה, וכתב בעל חוב ללוקח שני: דין ודברים אין לי עמך, וקנו מידו(א), אינו יכול לטרוף מלוקח ראשון, שהרי אומר לו: הנחת לי מקום לגבות אצל בעל חובך מהנכסים שקנה לוקח שני אחרי, ואתה הפסדת על עצמך, שהרי סילקת עצמך מהם. והוא הדין לאשה בכתובתה, אם כתבה לשני(ב) אבדה כתובתה

חושן משפט חלק ד'

ואינה יכולה לטרוף, אבל אם כתבו לראשון(ג), טורפים מהשני. הנה: ⁴⁸⁴ואם הראשון מכר הקרקע שקנה לאחר, אינו טורפה מהשני(ד), כמו שאין טורפה אם נשאר זיל הראשון.

(א) וקנו מידו - דבלא קנין אין סילוקו בכי האי גוונא סילוק, וכנ"ל (סי' לז ס"א?), ובדין זה אין נפקא מינה בזה, דהא כ"ש הוא דאם לא קנו מידו דלא הוה סילוקו ממנו סילוק דאינו טורף מהראשון, אלא כתבוהו בגלל הסעיפים הבאים, אמנם גם כאן הוא קצת חידוש, דאפילו קנו מידו דאין לו מקום לטרוף כי אם מראשון, אפ"ה אינו טורף ממנו, דיאמר לו "הנחתי לך מקום כו'" (סמ"ע), אבל אם היה לו על אותה שדה אפותיקי מפורש, אם כתב לו "דין כו'" אינו גובה מהשני, דאפילו היו לו בני חורין ביד הלוח לא הוי מצי לגבות, דאין לו שעבוד רק על אותה השדה, ואיהו דאפסיד אנפשיה שקלקל שעבודו ולא מצי לטרוף (ט"ז).

Commented [YL197]
א הבאתי קצה"ח
סק"א

(ב) אם כתבה להשני כו' - פירוש, אם בעלה שחייב לה כתובתה מכר שתי שדות לשני בני אדם זה אחר זה, ושדה שניה היא שוה כשיעור כתובתה, וכתבה ללוקח שני "דין ודברים כו'", היא הפסידה את עצמה דגם מהראשון אינה יכולה לטרוף (סמ"ע), ורבים חולקים ועיי' אה"ע (סי' ק ס"ג), וצ"ע ותימה למה סתם כאן כדברי צד זו (ש"ך).

Commented [YL198]
י' & שח"מ אחרי
אה"ע ולכן אולי
כאן הוכחה שהוא
חזר מדבריו שם.

(ג) אבל אם כתבו להראשון כו' - גם זה פשוט. ואפילו היה חוב המלוה נגד שתי השדות, אלא משום אינך בבות אחרות הביא את זה (סמ"ע).

Commented [YL199]
לא הבאתי את
דברי הקצה"ח
סק"ב

(ד) אינו טורפה מהשני כו' - הטעם, שיכול לומר אי שתקת שתקת ואי לא מהדרינא שטרא למריה. שונה מסעיף ב' שכתב ובעל חוב טורף אותה מלוקח ראשון, דדוקא כאן שהלוקח השני לקחה מן הראשון דרך מקח, יכול לומר כיון שאני יכול להחזיר כאילו לא לקחתי דמי, שהוא אומר לו הלא אין לך זכות בשדה זו רק ע"י דמים שלי שלקחתי בעדם, הוא יחזיר לי דמים שלי, משא"כ בסעיף ב' השדה ממילא של לוקח הראשון מכח שהוא שעבודו, ולוקח השני לקח מן המלוה שעבוד של לוקח הראשון, והוי כממון עצמו של לוקח הראשון, ולא כאילו בא ע"י קנין מן השני, ואין שייך על זה לומר מהדרנא למריה, ודלא כסמ"ע סק"ה? (ט"ז).

(ב) ⁴⁸⁵מכר הלוח שדה ללוקח(ה), ומכר אחריה שדה שניה ללוקח שני, וכתב המלוה ללוקח שני: דין ודברים אין לי עמך, וקנו מידו, הרי בעל חוב טורף מלוקח(ו) ראשון שדה ראשונה, ולוקח ראשון טורף מלוקח שני שדה שנייה, שהרי קנה אחריו, ובעל חוב טורף אותה מלוקח ראשון, ולוקח שני מוציא אותה מבעל חוב, שהרי כתב לו: (דין ודברים אין לי עמך), ולוקח ראשון חוזר וטורף משני, וחוזרים חלילה עד שיעשו פשרה(ז) ביניהם. וכן האשה בכתובתה, והוא שהיה החוב כנגד שתי השדות.

(ה) מכר הלוח שדה ללוקח כו' - בבבא זו מיירי במלוה ששיעור הלואתו הוא נגד שתי השדות, וקאי אכל בבא זו. ומשום הכי אף שסילק המלוה נפשו מלוקח שני יכול לטרוף מהראשון, שכאן אין יכול לומר הנחתי לך מקום לגבות כו', כיון ששיעור שעבודו נגד שתי השדות (סמ"ע).

(ו) ובעל חוב טורף אותה מלוקח - דכאן לא מצי למימר אי שתקת שתקת ואי לא אהדרינא השדה למרא קמא דהיינו להשני שסילקת ידך ממנו, דמצי למימר לכי תהדר, דהא לא יהיה לך ריוח בחזרתך, ומה לך שתמסרהו לי או להשני, וכל מקום שאין לו ריוח בחזרתו לא אמרינן אי שתקת כו', ועיינן מ"ש לקמן (סי' קיט ס"ה סקכ"ט?) (סמ"ע).

Commented [YL200]
א הבאתי את דברי
הש"ך ונתה"מ

(ז) וחוזרים חלילה עד שיעשו פשרה - אינו ר"ל שאחר שכבר טרפו זה מזה יבואו לידי פשרה, אלא ה"ק, כיון שהדין נותן שיכולין לבוא לידי לטרוף זה מזה, לכן יעשו פשרה ביניהן. ועיינן מ"ש לקמן (סי' קיט סק"?) (סמ"ע).

(ג) ⁴⁸⁶וכן הדין אם החוב מנה, ומכר לשני לקוחות, לכל אחד במנה, וכתב בעל חוב ללוקח שני: דין ודברים אין לי עמך, ונמצא השדה שקנה הראשון שאינה שלו(ח), הרי הראשון טורף מהשני, ובעל חוב טורף מהראשון, ושני טורף מבעל חוב, וחוזרים חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם.

(ח) ונמצא השדה שקנה הראשון שאינה שלו - פירוש, שגזולה היתה מיד אחר, ובא הנגזל וטרפה מיד הלוקח הראשון, שדין הנגזל הוא שטורף גזילתו מיד זה שמצאו בידו,

חוסן משפט חלק ד'

ואינו צריך לחזור תחילה על המוכר שמכרה לזה הלוקח, ע"י לקמן (סי' שעא ס"א) (סמ"ע).

(ד) ⁴⁸⁷וכן אם היתה אותה שדה שקנה הראשון אפותיקי לבעל חוב(ט) (וי) אחר מוקדם, הרי אותו בעל חוב טורפה מהראשון, וראשון טורף מהשני, ובעל חוב האחרון טורף מהראשון, ולוקח שני טורף מבעל חוב, וחוזרים חלילה.

(ט) אפותיקי לבעל חוב אחר - פירוש, אפותיקי מפורש דאמר ליה לבעל חוב לא יהא לך פירעון אלא מזה, וכנ"ל (סי' קיז ס"א). וע"י דברי שם (סק"ח?) דאפילו באפותיקי סתם, אם לא נמצא עתה בשעת גבייה בני חורין ביד הלוה, אף שהיו לו בני חורין בשעה שעשאו לו אפותיקי, כיון שעתה אינן בני חורין, גובה מאפותיקי זו, אפשר לומר דאיירי אפילו באפותיקי סתם (סמ"ע), ולא כשעשאה אפותיקי לבע"ח מאוחר (ש"ך).

(י) לבעל חוב אחר מוקדם - היינו דבעל חוב מוקדם דקאמר בתחילה, ר"ל שהוא מוקדם לבעל חוב שני. וצ"ע, הא אפילו אם היה מאוחר לבעל חוב השני, מ"מ כיון שעשה השדה אפותיקי גובה ממנו. וי"ל דאף אם הוא אחרון, מ"מ קרי ליה מוקדם לענין גבייה, שהרי בעל חוב האחר אף שהוא מוקדם אינו יכול לגבות מתחילה כלל, כיון שבשעה שעשה לזו אפותיקי היתה ללוה עוד שדה אחרת, ואיהו דאפסיד אנפשיה במאי דכתב להשני דין ודברים כו', ואין לו תקנה אלא אם כך יניח לזה לגבות ראשונה ואחר כך יגבה הוא מהראשון, וע"י פשרה שפיר שייד לומר מוקדם ואחרון לענין זה (סמ"ע).

Commented [YL201]
לעובר עוד פעם

סימן קיט - המוכר כל שדותיו, ולוה שהתנה שיגבה מן העידית, ובו ו' סעיפים.
(א) ⁴⁸⁸ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון ⁴⁸⁹בבת אחת(א), וחזר שמעון ומכר שדה אחת ללוי, והיא בינונית(ב), ולא נשאר בינונית אחרת ביד שמעון, ובא בעל חוב לגבות(ג), רצה גובה מבינונית שביד לוי(ד), רצה גובה ממה שביד שמעון. אפילו לא נשאר בידו אלא עידית(ה), יכול לגבות ממנה. במה דברים אמורים שגובה מלוי, כשלקח בינונית. אבל אם לקח עידית או זיבורית, אינו יכול לגבות ממנו(ו). ⁴⁹⁰א"י אומרים דגובה מן הזיבורית(ז) טעם לוקח שני, אם לא נשאר ציד הלשון רק עידית. וכן אם נשאר בינונית ביד שמעון(ח), אינו יכול לגבות מלוי, אפילו אם לקח בינונית. וכל זה לא איירי אלא בשקנאם שמעון בבת אחת, אבל אם קנאם זה אחר זה, וקנה זיבורית באחרונה(ט), אינו גובה מלוי.

(א) בבת אחת - פירוש, ובהקנאה אחת, דאל"כ אותה שנשארה באחרונה ביד ראובן היה הבעל חוב גובה ממנה, אף שחזר ומכר אותה אח"כ ג"כ לשמעון וכדמסיק (סמ"ע), דאילו נשאר שום שדה ביד ראובן הלוה, אפילו זיבורית, לא היה יכול בעל חוב דראובן לטרוף לא משמעון ולא מלוי, וכמו שיתבאר בסמוך סק"ד (סמ"ע), יש ללוקח טענה "אם אתה שותק ותקח מה שאני אביא לך, טוב, ואם לא, אני אחזיר הזיבורת לבעלים הראשונים ותגבה מזה", ואף אם הוא עצמו לא יטעון את זה הב"ד יטעון עבורו, שלא ישלם אלא כדינו של מוכר, בין שלקח זה אחר זה בין שלקחן כלן כאחד, אבל י"א דאם זה נזיקין אנחנו הבית דין לא טוענים עבורו, אבל אם הוא מחזיר בכתיבה ומסירה, גובים מזיבורית, אבל לא אמרינן כיון דמצי אהדורי כמאן דאהדר דמי אלא נזיקין ובעל חוב יכלין מימר לכי תהדר, ואי אתו קמן אמרינן ליה השתא מיהת לא אהדרת זיל שלם כדינייהו, ושוב אינו יכול לטעון אחר מעשה ב"ד, דכגבוי דמי, לא משום שהוא עומד ליגבות אלא משום מה כח ב"ד יפה, ואפילו אהדר או אקני בתר הכי זבורית ללוה לא עשה כלום. אמנם אנו הבית דין כן טועים ללקוחות "אי איפשי בתקנת חכמים", בין ביתמי בין בחיי לוה, ולכן אם לקח עידית אחרונה, יכול לדחותו לבינונית או זיבורים בבע"ח וכדומה. וי"א שהלוקח יכול לטעון "אם תשתוק ותקבל לנזקין בבינונית" וי"א שיכולים לסלוקינהו לנזקין וב"ח בזבורית ואין עיקר כדבריהם, ומה שכתוב בשו"ע שאם לקח בינונית באחרונה נזקין וב"ח בבינונית, אינו נכון, כי הוא לא אמרה אלא ביתמי (ש"ך * רמ"ע).

(ב) והיא בינונית - וידוע דבעל חוב גובה מבינונית (ע"י) & (סמ"ע).

(ג) ובא בעל חוב - פירוש, בעל חוב דראובן (סמ"ע).

חושן משפט חלק ד'

(ד) רצה גובה מבינונית כו' - ואף על גב דאם היתה עדיין ביד שמעון, היה יכול לדחותו מבינונית לזיבורית שקנה ג"כ מיד ראובן, באמרו לו, אם אין אתה נוטל מזיבורית שבידי הרני מחזיר הזיבורית ליד ראובן במכר או במתנה, ותצטרך לגבות ממנו ולא ממני, דאין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין. מ"מ לוי אינו יכול לדחותו מטעם זה ולומר הרי שמעון מכר לי כל זכות שהיתה בידו, דכיון דאין ביד לוי הזיבורית להחזירו לראובן, ושעבודו של הבעל חוב דהיינו הבינונית נמצא ביד לוי, יכול לטרוף מידו (סמ"ע).

(ה) אפילו לא נשאר בידו אלא עידית - הטעם, דיאמר לו אתה הרחקת שעבודי דהבינונית שהיתה בידך ומכרתה ללוי, ואין רצוני לטפל עם לוי כי עמך. ומה שכתב לשון "אפילו", ר"ל מכל שכן אם נשאר בידו דשמעון זיבורית דיכול לטרוף מידו אם ירצה הבעל חוב. אבל אם נשאר ביד שמעון עידית וזיבורית, אינו יכול לטרוף מידו כי אם זיבורית, אפילו אם ראובן כבר מת דאינו יכול לומר לבעל חוב אם אינך נוטל ממני הזיבורית אחזירנו לראובן וכמ"ש לקמן סעיף ה', מ"מ שמעון עומד במקום ראובן, וכשם שאם בא בעל חוב לגבות מראובן היה מגבהו מהזיבורית ולא מהעידית שבידו וכמ"ש בסי' קב ס"ד, גם שמעון יש לו זה הזכות (סמ"ע).

(ו) אינו יכול לגבות - דיאמר לוי להבעל חוב, להכי דקדקתי ולא קניתי בינונית שביד שמעון, מפני שרציתי להניח לך שעבודך בידו לטרוף אותו מידו (סמ"ע), טעמו של דבר משום דמצי אמר ליה הנחתי לך מקום לגבות, משום שכדרך שתיקנו בלוקח ראשון כשיש בני חורין, כך תיקנו בלוקח שני נגד לוקח ראשון כשהניח ביד הלוקח ראשון דכוותיה לגבות, וע"ש שג"ר כן בש"ס. וא"כ נראה, דבזבין בינונית ושבק בינונית דכוותיה, ובשעת גוביינא נתקלקלו הבינונית שביד הראשון ונעשו זיבורית, גובה מיד השני, כיון דבשעת גוביינא ליתא דכוותיה, דהאי לישנא דהנחתי לך מקום לגבות לא מהני אלא כשישנו בשעת גוביינא, כמו בלוקח ראשון כשטוען הנחתי ביד הלוח מקום לגבות לא מהני אלא כשישנו בשעת גוביינא, דאשתדף בני חורין גובה ממשעבדי (עי' לעיל סי' קיא סי"ב), הכי נמי בלוקח שני נגד לוקח ראשון. אבל בזבין עידית וזיבורית דהטעם משום דלהכי טרחי וזבנא ארעא דלא חזיא לך, תלוי רק כשטרח ודקדק בשעת מכירה, וא"כ אם קנה עידית ושביק בינונית ואח"כ נעשה העידית שביד השני בינונית, והבינונית שביד הראשון זיבורית, וא"כ שיעבודא של הבעל חוב בשעת גוביינא ביד השני, אפ"ה אינו יכול לגבות, כיון דלא פשע בשעת מכירה ודקדק לקנות ארעא דלא חזיא, אין גובין ממנו אפילו אם בשעת גוביינא ליכא ביד הראשון כי אם זיבורית. וכן הדין בזבין זיבורית ונשבחו ועמדו על בינונית, והבינונית שביד הראשון נעשו זיבורית, אפ"ה אינו גובה, דבזבין עידית וזיבורית אזלינן בתר שעת הקנין, משא"כ בזבין בינונית ושביק בינונית אזלינן בתר שעת גוביינא (נתה"מ).

(ז) דגובה מן הזיבורית כו' - פירוש, אם ירצה הבעל חוב, והטעם, דכיון דלא היה ביד שמעון אלא עידית וזיבורית, נמצא דשעבודו דבעל חוב היה על הזיבורית במקום עידית שעמו, ויש לזיבורית זה דין בינונית, דרצה מזה גובה רצה מזה גובה. נמצא דלא פליג האי יש אומרים דכתב מור"ם אמה שכתב המחבר לפני זה (סמ"ע).

(ח) נשאר בינונית ביד שמעון כו' - טעמו, דאם היתה נשארת גם זו ביד שמעון, היה מגבהו שמעון מאיזה בינונית שרוצה, ושמעון מכר ללוי כל זכות שהיתה לו, משום הכי יכול לדחותו ג"כ להבינונית שהניח ביד שמעון (סמ"ע).

(ט) וקנה זיבורית באחרונה כו' - פי', בכה"ג אפילו קנה לוי מיד שמעון בינונית אפ"ה אינו יכול לטרוף מלוי, כיון דהזיבורית היתה בני חורין ביד ראובן בשעה שקנה שמעון מיד ראובן, דאם בא הבעל חוב לטרוף משמעון, היה דוחהו אצל זיבורית, ולוי קנה כל זכות שהיתה לשמעון. אבל אם קנה שמעון עידית באחרונה ומכר ללוי הבינונית שקנה קודם העידית, הבעל חוב גובה מאיזה שירצה. וכן אם קנה בינונית באחרונה ומכרה ללוי, אם ירצה גובה מעידית שנשאר ביד שמעון כיון שהרחיק שעבודו (סמ"ע), הא דשמעון מצי למימר לא ניחא לי בתקנתא דרבנן שתיקנו אין גובין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין, ואף על גב דלא מצי שמעון למימר הכי היכא דמכר בינונית ושירר עידית לפניו היינו אם ב"ח רוצה לגבות ממנו אבל אם הב"ח רוצה לגבות מלוי

חושן משפט חלק ד'

ודאי יכול לומר כן (ש"ך), עי' סמ"ע וי"א דהיכי דנסתלק השעבוד אינו יכול לגבות מראשון (רע"א), לדברי הסמ"ע והש"ך אין שום הפרש בין היא ראשונה או אחרונה הן נגד הראשון הן נגד השני, ובפרישה תירץ דאשמועינן דאפילו אביי מודה בזה אף דפליג בסיפא, ויש חולקים דאם ראובן קנה כל השדות כאחת ומכר בינונית וזיבורית ושייר עידית לפניו, ואין בהן רק כדי לסלק להניזק, אין הבעל חוב יכול לדחות להניזק ולומר גם אני רוצה לגבות מהעידית שביד הראשון מטעם שהלוקח הרחיק השעבוד, כי מה לו ולהניזק, הא הניזק לא הרחיק השעבוד, וכיון שמתחילה כשהיו שלשתן תחת יד הלוקח ראשון לא היה שעבוד הבעל חוב על העידית, וגם אם הלוקח השני היה הוא הלוקח מתחילה הבינונית אפילו הוא אלם היה צריך הבעל חוב לילך להלוקח בינונית, א"כ השתא נמי אינו יכול לדחות להניזק, דאטו משום שהלוקח ראשון הרחיק השעבוד של הבעל חוב יגרע כח הניזק בזה (נתה"מ).

(ב) ⁴⁹¹לוה שהתנה(י) עם המלוה שיגבה מעידית שבנכסיו, ומכר העידית ושייר בינונית וזיבורית, אין בעל חוב טורף מעידית שמכר(יא).

(י) לוח "שהתנה" כו' - ר"ל, "שהסכים" עם המלוה על תנאי זה שהתנה עמו המלוה (סמ"ע).

(יא) אין בעל חוב טורף מעידית - מידי דהוה אניזק דשעבודו מן התורה בעידית, ואם מכרה אין הניזק גובה אלא מהזיבורית שביד המזיק שהיא בת חורין (סמ"ע, ש"ך), אבל מבינונית שנשארה ביד הלוח גובה, אף על גב דלוה דעלמא שיש בידו בינונית וזיבורית אינו גובה המלוה ממנו אלא זיבורית, דקי"ל דבשל לוח הן שמיין (עי' לעיל סי' קב ס"ז) היינו כשלא היה להלוה עידית בשעת הלואה, נמצא דלא היה שעבודו דמלוה בשעת הלואה על הבינונית, משא"כ כשהיה לו עידית בשעת הלואה. ולפי מ"ש אפילו לא התנה עמו שיגבנו מהעידית, מ"מ כיון שהיה בידו עידית בשעת הלואה ומכרה, גובה מבינונית שבידו (סמ"ע), מ"ש מעידיות מה שבידו דצריך ליתן לו מאיזה בינונית שירצה הבעל חוב דאע"ג דברשות הלוח ליתן לו מאיזו בינונית שירצה כדלעיל (סי' קב ס"ב) הכא כיון שהתנה ליתן לו מעידית שבנכסיו צריך ליתן לו מאיזו בינונית שירצה הבעל חוב (ש"ך).

(ג) ⁴⁹²מי שהיה לו עידית ובינונית וזיבורית, והיו עליו נזיקים ובעל חוב וכתובת אשה, ומכרן לשלשה בני אדם בבת אחת, נכנסו תחת הבעלים וגובה ניזק בעידית(יב), ובעל חוב בבינונית, וכתובת אשה בזיבורית. ואם טען כל לוקח לזה שבא לטרון ממנו: אני לקחת(יג) תחלה והנחתי לך מקום לגבות ממנו, ⁴⁹³יש מי שאומר ששומעין לו, ואינו יכול לגבות מספק(טו)(טז), ⁴⁹⁴יש מי שאומר(יד) שכיון שאינו ניכר מתוך השטר, שהרי שלשתן קנו ביום אחד, ואין כותבים שעות(יז), קנין שלשתן לא חל עד סוף היום, ואז חלו בולם כאחד(יח).

(יב) וגובה ניזק בעידית - ואף על גב דאין שטר להניזק, מכל מקום יש לו קול להניזקין כמו בשטר, ולא היה לו ללוקח לקנותו (סמ"ע), וי"א דאינו גובה ממשעבדי א"כ עמד בדין וצ"ע למעשה (ש"ך), וי"א שאינו גובה ממשעבדים דוקא למ"ד שעבודא דאורייתא, וא"כ כיון דלא הכריעו בזה אי שיעבודא דאורייתא או לאו דאורייתא והניחו בספיקא, א"כ גם נזקין אינו גובה ממשעבדי (קצה"ח).

(יג) אני לקחתי כו' - טענה זו שייכא ג"כ באם קנו שלשתן שוה עידית או בינונית או זיבורית (סמ"ע).

(יד) יש מי שאומר ששומעין לו כו' ויש מי שאומר כו' - אם נזכר בהשטרות שנכתבו ביום אחד ולא נכתב בהן שעות, לכו"ע אין הב"ד טוענין ללקוחות שמא קדם אחד תחילה, דאע"ג דטוענין ליורש וללוקח, טענה זו לא טענינן להו לאזוקי להני, כיון דודאי שעבודן עליהו, ואמרינן דאף דג' שטרות הן וכתבן וחתמן סופר אחד ועדים אחד, מ"מ אמרינן דשלשתן, אחר כתיבתן לקחן המוכר בידו ומסרן להן כאחד, וכל המח' המוזכר כאן הוא דווקא כשהלקוחות בעצמן טוענין טענת ברי, ואומר שלי נמסר לי בבוקר השכם ושלכם ניתן לידכם אח"כ, דבזה סבירא ליה לדעה הראשונה כיון דטוען כן בברי שומעין לו והמוציא מחבירו עליו הראיה (סמ"ע), אם אין זמן בשטר מכר, או שאין לו שטר כלל רק שבא על הקרקע בטענת חזקה, והבעל חוב בא לטרון ממנו בטענה שהוא מאוחר

Commented [YL202]:
בדוק ש"מ"ש" הוא
על לשון המחבר
ולא לשון הלבוש

חושן משפט חלק ד'

מזמן חובו, והלוקח טוען קניני קודם להלואתך, על הלוקח להביא ראיה כדבריו, דכל שידוע שהיה פעם אחת של המוכר, אינו יוצא מחזקת המוכר עד הזמן שיבורר, הכי נמי לענין שעבוד, דשעבוד הרי הוא כמכר, וכיון דבשטר שעבוד יש בו זמן ובשטר מכר אין בו זמן, נותנין לשטר שעבוד, כמו בשני שטרי מכר, אמנם זה דוקא כשלא החזיק הלוקח עדיין בקרקע רק שקנאם בקנין סודר, ועתה יש ספק למאן ליתנו אם לבעל חוב או ללוקח, נותנין אותו למי שיש בו זמן, אבל אם הלוקח מוחזק בקרקע, אין הבעל חוב יכול להוציא ממנו, שהמוציא מחבירו עליו הראיה, אף שהלוקח יש לו זמן בהשטר ובהשחרור אין בו זמן, אלא ודאי דאינו יכול להוציא מלוקח אף שאין בו זמן (נתה"מ).

(טו) ואינו יכול לגבות כו' - מיירי שנכסי כל אחד מהן או של שנים מהן מספיקין לכל הג' חובות, דאל"כ יכתבו הרשאה לאחד מהן והוא יגבה משלשתן (סמ"ע).

(טז) לגבות מספק - עד שיביאו ראיה מי קנה באחרונה, דאם יש בשטרותיהן קנין אז שואלין את פי העדים למי קנה ראשונה, ואם לא נכתב בשטרותיהן קנין, אזי שואלין למי בא השטר קנין תחילה לידו, הוא הזוכה תחילה (סמ"ע).

(יז) ואין כותבין השעות בשטר - פירוש, דע"י זה היה ניכר מי קנה ראשון או אחרון בשעות (סמ"ע).

(יח) ואז חלו כולם כאחד - היינו דאף בירור בעדים לא מהני ויש חולקים (רע"א), אפילו לא נכתב זמן בשטר כלל, כיון שאינו יכול לגבות לא מצי אמר ליה הנחתי לך מקום לגבות דהוי כאשתדיף בני חורין (נתה"מ), אפשר דוקא דקנו ג' מיני קרקעות עידית ובינונית וזיבורית, אבל אם כולם שוין במין אחד אינו יכול לגבות אלא מן האחרון, ואין טענה של "אין נפרעין וכו'" כיון דהכל ביום א' אין כאן טענה "הנחתי לך מקום לגבות", מ"מ הלוקח ראשון זכה בטענת "מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו", דהא היה בידו לסלקו באינך דבינונית, ואצל הלוקח האחרון לא שייך "מה מכר ראשון לשני וכו'", דהא אז לא הי' בידו לסלקו מהני שדות ואפילו אם קנין שלשתם חל בסוף אותו היום (רע"א).

(ד) ⁴⁹⁵מכרן לשלשה, זה אחר זה, בשלשה ימים או ביום אחד, וכתבו השעות בשטר, אם אין בהם דין קדימה(יט), כגון שזמנם ביום אחד, או שלאחר שנתחייב לכולם(כ)(כא), קנה וכתב להם: דאקנה(כב), כולם גובין מהאחרון, לא הספיק, גובין משלפניו, לא הספיק, גובין משלפני פניו. ⁴⁹⁶ואם שטרו של אחד מהם קודם לחבירו, ובאים לגבות כאחד, כל מי ששטרו קודם יגבה מהאחרון תחלה, בין אם הוא עידית או בינונית או זיבורית, והמאוחר ממנו גובה משלפניו, והמאוחר ממנו גובה משלפני פניו. ואם הניזקין קודמים, ואחריו בעל חוב, ואחריו כתובת אשה, הניזקין קודמים לגבות מהאחרון אפילו הוא זיבורית(כג), ובעל חוב משלפניו אפילו הוא עידית, וכתובת אשה משלפני פניו אפילו אם הוא עידית. ואם הניזק יפייס ללקוחות(כד) הראשונים שיניחו לו לגבות מהם, אין בעל חוב וכתובת אשה יכולים לערער עליו(כה).

(יט) אם אין בהם דין קדימה כו' - פירוש, אלו הג' הבאין לטרוף מהלקוחות אין להם דין קדימה, שהנזק והחוב והכתובה נעשים ביום אחד ונתחייב המוכרם לשלשתן ביום אחד (סמ"ע).

(כ) או שלאחר שנתחייב לכולם כו' - פירוש, אפילו היה זה שנתחייב להן זה אחר זה, אבל לא היו לו אז שום נכסים עד אחר שנתחייב לשלשתן (סמ"ע).

(כא) שנתחייב לכולם קנה - פירוש, והרי עתה חזר ומכרן, משום הכי צריך לכתוב להן דאינני, וכדמסיק (סמ"ע).

(כב) וכתב להם דאקנה - נתבאר לעיל ריש סימן קי"ב, ע"ש (סמ"ע).

(כג) הניזקין כו' אפילו הוא זיבורית - ואין הניזקין יכולין לומר א"כ הורע כוחינו, שכך הוא הדין מי שקדם שעבודו צריך לגבות תחילה, ואינו יכול לגבות אלא מהאחרון, דאם בא לגבות משלפניו יאמר לו הנחתי לך מקום לגבות ממנו (סמ"ע).

(כד) ואם הניזק יפייס ללקוחות - הוא הדין הבעל חוב יכול לפייס, אם קנה זיבורית באחרונה, יכול לפייס ליטול מהבינונית (סמ"ע), ודוקא מבינונית, אבל אינו יכול לפייס כדי שיטול בעידית יותר מדינו, דכשהלוקח מוחל תקנתא דרבנן, הוי כאילו נקנו הכל

Commented [YL203]

א הבאתי דבריו לחלק בין אין נפרעין ל"מה מכר".

חושן משפט חלק ד'

בבת אחת. וכן אם הכתובה מוקדמת והעידית נמכרה באחרונה דינא לילך אצל עידית, הניזק יכול לפייס הלוקח זיבורית למחול על תקנת חכמים ולדחות הכתובה לזיבורית (נתה"מ).

(כה) אין בעל חוב כו' לערער עליו - משום דאמר ליה ניזק, כל נכסיו משועבדים דידי גינהו, אלא שחכמים תיקנו לטובת הלוקחות שאין גובין מהן כל זמן שיש בני חורין, וכיון שהם מחלו על התקנה שתיקנו לטובתם, אתם מה לכם עמי, אני אקח מאיזה שארצה (סמ"ע).

(ה) ⁴⁹⁷מכרן לאחד זה אחר זה, הרי הלוקח נכנס תחת הבעלים. במה דברים אמורים, בשלקח עידית באחרונה(כו) ⁴⁹⁸או קנאס צנת אחת, אבל אם קנה זיבורית באחרונה, כולם גובים מהזיבורית(כז). הגה: ⁴⁹⁹א"ל לאפילו אם קנה עידית באחרונה, דווקא שמת המוכר(כח), אבל אם מוכר עדיין חי, דיוכל להחזיר השטר הזיבורית למוכר ואז יטורכו כולם לגבות מן המוכר(כט). וה"ה אם קנה זיבורית באחרונה(ל), אף על פי שמת המוכר, כולן גובין מן הזיבורית. לקח בינונית באחרונה, ניזקין ובעל חוב צבינונית, וכתובה צבינונית.

(כו) כשלקח עידית באחרונה - מ"ש בהג"ה "או קנאס בבת אחת" הוא מתוספת לשון מור"ם, ומ"ש אחר זה ז"ל, "אבל אם קנה זיבורית באחרונה", הוא מלשון הרמב"ם, ושייך לפנים והוא חסר בדברי המחבר (סמ"ע).

(כז) כולם גובים מהזיבורית - ואם אינו מספיק גובה משלפניו אף אם היא עדיות ואינו יכול לגבות המותר מבינונית שלפני פניו מטעם לא נחא לי וכו' דאף צריך ליתן כולו בינונית (רע"א).

(כח) דווקא שמת המוכר - דכשמת אינו יכול הלוקח לומר אי לא תטלו ממני מהזיבורית אחזיר השטרא דשדה זיבורית בכתיבה ומסירה להיתומים ותצטרכו ליקח מידם זיבורית, דאף אם יחזיר להן, אין היתומים מחויבים לפרוע חוב אביהן מהנכסים שקנו משלהן שהרי זה קנין חדש הוא או ניתן להן במתנה אחר מיתת אביהן, וכיון שאין צריכים לפרוע אין הלוקח יכול לסלק חובות המוכר מעליו, כיון שבידו שעבודן, ובכה"ג כולם נוטלין מהלוקח כדינם. אבל מן הבינונית גובה הבעל חוב אף שקנאה קודם הזיבורית, דכיון דדחה להבעל חוב מן העידית בטענת דלא נחא לי בתקנת חכמים כו' אלא אתן לך כדין, תו לא מצי למימר ליה כשיבוא לגבות כדינו מהבינונית, נחא לי בתקנת חכמים ואגבה לך מהזיבורית שהיתה בת חורין בשעה שקניתי הבינונית, דלחד גופא לא דחינן לכאן ולכאן, משא"כ בתרי גופא, וכמ"ש אחר זה מיד (סמ"ע), עיין בספר המלחמות ריש ב"ק ודוק (ש"ך).

(כט) ואז יצטרכו כולם לגבות מן המוכר - דוקא לענין ניזקין מהני טעם זה למיגבי מבינונית אבל לא שיגבה מזבורית דיכול לומר לכי תיהדר וה"ה לענין ב"ח לא מהני למיגבי מזיבורית אלא מבינונית (ש"ך).

(ל) מ"ש מור"ם והוא הדין אם קנה זיבורית כו'. עד סוף ההג"ה כפול הוא, דגם לדעת הרמב"ם שכתב המחבר לפני זה הדין כן ומטעם שכתבתי, וי"א דאם המוכר עדיין חי, כולן צריכין ליקח מהזיבורית, שאנו רואין כאילו החזיר למוכר שטר של זיבורית בכתיבה ובמסירה כו', ולא דוקא שיחזיר לו שדה זו, אלא אפילו שדה אחרת, ואפילו יתננה לו במתנה או אפילו מטלטלין, רק שימצא לו שום דבר לגבות ממנו, אינן יכולין לגבות מן הלוקחות, ואינן יכולין לומר לכי תהדר, דכל מה שאדם יכול לעשות רואין אנו כאילו כבר הוא עשוי, ואפילו לא טען אנו טענינן ליה (סמ"ע), וי"א דאין הכונה דאם לא קנה ממנו כלל זיבורית רק בינונית, ויש לו זיבורית שלו, שיכול לסלקו בשדה שלו זיבורית, דהא ודאי ליתא דלא אמרינן סברא דאי שתקת רק כל היכא שהזכות ממי שבא להוציא שלו בא על ידי הלוקח, כגון הכא במה שקנה הזיבורית, דאילו לא קנה הזיבורית ממילא היה גובה הזיבורית מטעם דאין נפרעין מנכסים משועבדים וכו', וכיון דהזכות בא על ידו להבעל חוב, יכול לסלק הזכות שלו ע"י אי שתקת. וכן בחד דאתי מכח ארבעה, כיון דהזכות בא על ידי שקנה מהארבעה, משו"ה יכול לטעון אחזיר השטר ואבטל הזכות שעשיתי. משא"כ כשקונה עידית ובינונית ויש לו זיבורית שלו, דלא יכול לטעון אחזיר שדה זיבורית שלי, כי אין יכול להפקיע הזכות שהיה לו שלא מחמתו, דדוקא כאן שקנה זיבורית מהלוה ויש לו טענה הואיל ואי לא קניתי הזיבורית היה שעבודך עלה, השתא

Commented [YL204]:
ילגתי על התנה"מ,
אבל כדאי לבדוק
עוד פעם

Commented [YL205]:
ילגתי על התנה"מ
וצ"ע עוד פעם

חושן משפט חלק ד'

תקח ג"כ אותן זיבורית או אחזיר ללוה מטלטלי שלי או זיבורית שלי במקום זיבורית שקניתי וכו', עד, דלאו כל כמיניה לאפקועי שעבודו שלו, דאם מחזיר לו באמת זיבורית שלו, אף דחזינן שעושה כן בשביל המלוה שיגבהו זיבורית שלו, אפ"ה יכול לדחות להזיבורית שלו כיון שכבר נתנם הלוה בפנינו (נתה"מ).

(ו) ⁵⁰⁰מכרן לאחד, זו אחר זו, ומכר לו עידית באחרונה, וחזר הלוקח ומכר זיבורית ובינונית ושייר עידית לפניו, כולם גובים מהעידית(לא). נמכר עידית והניח בינונית וזיבורית, הניזקין טורפים מהעידית(לב) שביד הלוקח השני, ומבינונית וזיבורית ששייר לפניו גובה בעל חוב מבינונית(לג) וכתובת אשה מזיבורית.

(לא) כולם גובים מהעידית - שהרי אין בידו בינונית וזיבורית שיוכל לומר לא ניחא לי בתקנתא דרבנן, היינו משום דמסתמא ניחא ליה לבעל חוב לגבות בהעידית בציר פורתא ממה שיגבה מבינונית טפי פורתא, אבל אם ניחא לבעל חוב טפי בגביית בינונית, הרשות בידו לגבות מבינונית שביד לוקח שני, שהוא עיקר שעבודו, ואילו נשאר ביד שמעון לוקח ראשון מסתמא היה מגבהו מבינונית ולא מהעידית, נמצא ששעבודו בידו, ועיין דרישה ריש סימן זה (סמ"ע).

(לב) הניזקין טורפין מהעידית - דהא אם נשאר העידית ביד לוקח ראשון, לא היה יכול לדחות הניזק מגביית העידית שהוא כדונו, וגם קנאה באחרונה, דאף אם יאמר לא ניחא לי, אכתי דינו דניזק בעידית, וכולי האי לא אמרינן דהיה יכול לומר אחזיר שטרא דבינונית או זיבורית למוכר ראשון (סמ"ע).

(לג) גובה בעל חוב מבינונית - ואף אם קנה הבינונית קודם הזיבורית, מ"מ אם היו שלשתן בידו, לא היה יכול לדחותו מבינונית כיון שקנה העידית באחרונה, דבחד גופא לא דחינן לכאן ולכאן כנ"ל סק"כ(ח), ולא הורע כחו דבעל חוב בשביל שמכר העידית, ודוק (סמ"ע).

סימן קכ - הזורק חובו סתם, או בתורת גיטין, וזרקו ונאבד, ובו ב' סעיפים.
(א) ⁵⁰¹המעות באחריות הלוה, עד שיפרענו ליד המלוה או ליד שלוהו. ואם זרקו בפניו, ונאבדו, חייב ¹¹³. ⁵⁰²אפילו אמר: זרוק לי חובי(א), וזרקו ונאבדו, חייב. אבל אמר לו: זרוק לי חובי והפטר(ב), וזרקו, אפילו רחוק למלוה, ונאבד קודם שיגיע לידו, פטור, שהרי הרשהו בכך(ג). אמר לו: זרוק לי חובי בתורת גיטין, היו המעות קרובות ללוה עדיין הם באחריותו, היו קרובות למלוה, נפטר הלוה, מחצה על מחצה, אם אבדו משם או נגנבו, משלם הלוה מחצה. הגה: ⁵⁰³כילאנד, זרק לו לחוד ד' אמותיו של מלוה(ה), פטור, חוץ ל' אמותיו, אם המלוה יכול לשמרו(ו) ולא הלוה, פטור, ואם הלוה יכול לשמרו ולא המלוה, חייב. שניהם יכולים לשמרו(ז), הוה ליה מחצה על מחצה ושניהם חייבים(ח). ⁵⁰⁴אצל שניהם אין יכולים לשמרו(ט), הוה ליה כזורקו למקום האבוד וחייב הלוה. ¹¹⁴

¹¹³ היינו דווקא ברה"ר אבל ברשותו או בביתו או בהציר, נפטר (ערה"ש אות ב).

¹¹⁴ אחד שהיה חייב מעות להשותפות, וטוען שבא אליו אחד ממשרתיהם ונגש ופרע לו כי כן דרכי כל הקאנטארין דכל מי שפורע לאחד ממשרתיהם מחוייב הקאנטאר לקבל בחשבון כאילו בא לידם ממש, ואינו זוכר ע"י מי ממשרתיהם שפרע לו, והמה טוענים היות דרך הקאנטאר דתיכף כשלוקח אחד ממשרתיהם מעות מביא ונכתב בפנקס, והיות שלא נמצא הפרעון בפנקס שלהם בודאי לא פרע יכול הנתבע לישבע לפטור, או להפוך השבועה על התובע (גור אריה יהודא חו"מ סי' קטו). הנה הואיל ובא דין הזה לידנו אמרתי לבאר דנראה לפי ענ"ד דשמש הקהילה שהלך לתבוע מיחיד הקהילה מס או ערך שהושם על כל יחיד ויחיד ונאבד או נאנס ממנו באופן שהוא אינו בר תשלומין החיוב באחריות המשלם עד שיבוא ליד הבעלים. ואפילו אם כבר בא ליד הנאמנים והפרנסים הוא עדיין באחריות הנותן אם נאנס באופן שאי אפשר לתבוע מן הפרנסים, אבל מי שנתחייב לקהל ממקום אחר כגון שיש להם בתים ומקוה להשכיר וכיוצא כנידון הנ"ל אז אם שלח הפרנס והממונה לגבות ונתנו ליד שליח הקהילה הוה כאלו בא לידם ונפטר הבעל חוב אבל אם הלך השמש בעצמו לתבוע לא חשיב כשליח הקהל וכשליח המלוה. ואם נתנו לידו הוא באחריות המשלח אע"ג דבכל פעם רגילים לשלחו לתבוע. ואפילו שלחו לתבוע עשרים אינו שליח לתבוע יותר מסך זה וא"כ עדיין הוא באחריות המשלח והוא רק כשומר שמסר לשומר (עי' סי' קכא סי"ב) (מהר"ם שיק חו"מ סי' יג).

Commented [YL206]

י' הערה ועי' מקורו ב??ש"ת גור אריה יהודא חושן משפט סימן קטו
בדין אחד שהיה חייב מעות להשותפות הנקראים קאנטאר, וטוען שבא אליו אחד ממשרתיהם ונגש ופרע לו כי כן דרכי כל הקאנטארין דכל מי שפורע לאחד ממשרתיהם מחוייב הקאנטאר לקבל בחשבון כאילו בא לידם ממש, ואינו זוכר ע"י מי ממשרתיהם שפרע לו, והמה טוענים היות דרך הקאנטאר דתיכף כשלוקח אחד ממשרתיהם מעות מביא ונכתב בפנקס, והיות שלא נמצא הפרעון בפנקס שלהם בודאי לא פרע. ויצא פסק דין מהבית דין שהלוה ישבע שפרע לאחד ממשרתיהם, מטעם דכיון דלא נמצא נרשם בפנקס הוה כאילו כל משרתיהם מגידים שלא קבלו, ודימו למה דאיתא בס' קכ"א סעיף ח' אם השליח כופר בנפקד או בלוה שאומר לא נתתם לי כו', הלוה או הנפקד נשבע למלוה או למפקיד שבועת היסט ונפטר. והפך הנתבע השבועה על א' מהשותפים הנ"ל שישבע שאינו מאמין לו שפרע, ורצה א' מהדיינים לומר שאין בידו להפוך, וחילו ממה שכתב בחו"מ סי' פ"ז סעיף י"א וכן שבועת השותפין וכיוצא בה שבאות על הספק אין מהפכין שהרי זה טוענו ספק, ומיהו יש מי שאומר דאי טעין לישבע לי דחשיד לי בכך הדין עמו, וכתב הש"ך ס"ק [1] ... ל' כתב הרב

חושן משפט חלק ד'

(א) אפילו אם אמר זרוק לי חובי כו' - דמסתמא זרוק ושמור קאמר ליה. ועי' לקמן (סי' קכא ס"א?), דאפילו אמר שלח לי ע"י גוי או חרש שוטה וקטן ושלח על ידן ונאבדו המעות, דפטור הלוח. דשאני התם דלא מסתבר לומר דכונתו היתה שישלח וילך ג"כ עמהן בדרך לשמרם (סמ"ע), עי' לקמן סק"י (ש"ך), אמנם אם אמר זרוק לים או הנח במקום הפקר, צריך לומר והפטר, אבל אם אמר תן לחרש שוטה וקטן פטור (נתה"מ).

(ב) וזרקו אפילו רחוק למלוה כו' - והיינו דוקא לענין דין ממון, אי נמי לקדושין ולחומרא, אבל לענין גיטין ולקולא, קרוב לה דוקא בעינין, וכמ"ש באה"ע (סי' קלט סי"ג) (סמ"ע), מש"כ בסמ"ע "לקדושין ולחומרא וכו'", פירוש, כשאומרת ואתקדש אני לך, כמבואר שם בב"ש (סי' ל סקי"ח) (נתה"מ), ואף בלא קנין כיון דמחילה א"צ קנין ולפי זה בדעת הסמ"ע (סי' יב ס"ח ד"ה מחילה) במלוה בשטר לא מהני במאי שאומר "זרוק לי חובי והפטר" ע"ש (רע"א, פ"ת¹¹⁵), אמר זרוק לי חובי והפטר שאם זרקו נפט' כל שעדיין לא זרקו יכול לחזור ולומר אי אפשי שתזרקנו (רע"א * מהרי"ט)¹¹⁶.

(ג) שהרי הרשוהו בכך - ואם בא אחר וקדם וזכה בה צ"ע אם הוא כזוכה מן ההפקר כיון שהלוח סילק ידו מהם והוציאם מרשותו דהמלוה עדיין לא זכה בהן בקנין שיהי' המעות אלו שלו (רע"א)¹¹⁷.

(ד) כיצד כו' - אף דלא אמר לו "והפטר" אלא "זרוק לי בתורת גיטין לחוד", נמי הוי דינא הכי לכו"ע, ואם אמר לו "זרוק והפטר", אפילו אינו יכול לשומרו פטור (סמ"ע, וש"ך).

(ה) לתוך ד' אמותיו של מלוה - דתיקנו לכל אדם שיקנו לו ד' אמות בסימטא או בצידי רשות הרבים כמו חצירו וידו, עי' חו"מ (סי' רסח ס"ב) (סמ"ע).

(ו) אם המלוה יכול לשומרו - ולענין גיטין עי' אה"ע (סי' קלט סי"ג-י"ד) דאין סומכין על מה שהיא יכולה לשומרו כשהוא חוץ לד' אמותיה, אבל לענין ממונא כהאי דינא ואפילו לענין קדושין סומכין על זה ומקודשת (עיי"ש סי' ל ס"ה) (סמ"ע).

(ז) שניהן יכולין לשומרו - פירוש, כל אחד בפני עצמו, או שניהן יחד דוקא ואין שום אחד יכול לשומרו לבדו (סמ"ע).

(ח) ושניהן חייבין - פירוש, יש חיוב והפסד לשניהן לכל אחד המחצה (סמ"ע).
(ט) אבל שניהן אין יכולין לשומרו - פירוש, אפילו יחד אינן יכולין לשומרו, הו"ל כזורקו למקום האבוד כו' (סמ"ע).

(ב) במה דברים אמורים, בסתם, שלא גלה המלוה דעתו שאינו רוצה לקבלם, לפיכך אם זרקו לו ונאבד, חייב, שאומר לו: אילו נתתם לי הייתי שומרם. אבל אם אמר לו הלוח: הילך מעותיך, ולא רצה המלוה לקבלם וזרקם לפניו, אם הוא במקום שמלוה משתלמת שם(י), נפטר ואינו צריך להביאם לב"ד, דפרעון בעל כרחו פרעון. וכן אם אמר לו: הגה מעותיך צרורים בבית(י)א) בא וטול מעותיך, והמלוה מסרב מלקחתם, ונגנבו או נאבדו, פטור הלוח, אלא אם כן פשע(י)ב) בהם ונגנבו או אבדו. הגה: ויש חולקים (זאוג). אם פרע לאשת המלוה, אם היא צת דעת (נפטוניד) הלוח כזכר, כאילו נתנו למלוה עצמו.⁵⁰⁵ ראו"בן שיהיה חייב לשמעון, וכשהגיע זמן הפרעון א"ל שמעון שיתעסק צהן למחלית שכר(טו), ונאנסו אחר כך ביד הלוח, חייב בכל האונסין כמו בתחלתו(טו). מלאחר שהיו תחלה בנחיתותו ולא נשתנה מכח דיבור בעלמא¹¹⁸.

ראובן היה חייב לשמעון מנה ונתן לו את המעות ואמר ליה שמעון הרי הם פקדון בידי עד שאראם לשולחני ושתק ראובן ונאנסו המעות או נגנבו. אם ראובן כופר שמעולם לא קבל עליו תנאי זה, הדין עם ראובן אעפ"י שאומר בתורת פקדון לקחתים דכיון דקא מודה שודאי לקחם אבל אם ראובן הסכים אבל כל שלא פירש בתורת פקדון, ושומר חינם, אז אם נאנסו חייב לפרוע לו פעם אחרת אבל אם נגנבו או נאבדו פטור דבההיא הנאה שמקבל מעותיו והיו מוכנים שיראם לשולחני נעשה עליה שומר שכר דבהנאה כל דהו מתחייב (רדב"ז ח"ד סי' קסה).

¹¹⁵ עיי"ש שהש"ך חולק על הסמ"ע.

¹¹⁶ בענין המוחל מתוך כעס עי' ב' דעות ברמ"א סי' שלג ס"ח.

¹¹⁷ עי' צדדים בזה באמרי בינה (בבית חוב כו').

¹¹⁸ הנותן חוב שהוא חייב לבית דין או לאב"ד של העיקר פטור מחיובו, ואין עוד חיוב עיסקא, ואם נאבד מידם של הבית דין או האב"ד, הלוח פטור, אבל אם מסרם ליד דיין א' מהבית דין, לא נחשב כפרעון לפטור הלוח (ד"ג כלל פג סי' א').

Commented [YL207]
א הבאתי את הש"ך
סק"ב שזה בכלל
דברי הסמ"ע סק"ג

Commented [YL208]
צה"ח סק"ב ב"ל
שעיקר דבריו
בלומדות בתוס':
מחצה על מחצה -
פי' בשני כתי עדים
אחת אומרת קרוב
לו ואחת אומרת
קרוב לה, וי"א
"קרוב" היינו ביכול
לשומרו ו"מחצה
על מחצה" בשניהם
יכולים לשומרו,
וי"א כשהחוב עדיין
בעין ברשות הרבים
אלא שהוא תוך
זמנו ואמר המלוה
ללוח "זרוק לי
בתורת גיטין",
קרוב למלוה זכה
המלוה ומחצה על
מחצה בשני כתי
עדים והלוח רוצה
לחזור יחלוקו כיון
דאיתא בעינא, וי"א
כשנאבד החוב,
ולפטור הלוח מהני
בתורת מחילה כיון
דאמר זרוק בתורת
גיטין, אבל אם הוא
תוך זמנו לא מצי
המלוה זכי ביה כיון
דאינו חצירו ביכול
לשומרו (קצה"ח).

Commented [YL209]
האם יש קים לי
כטור?

חושן משפט חלק ד'

(י) במקום שמלוה משתלמת שם - עי' לעיל (סי' עד ס"א?) (סמ"ע), כל ששטר החיוב שנתחייב ראובן לשמעון והאלמנה הנז' נכתב פה שלוניקי, אין לחייבו לפרוע כי אם לפי הערך הקצוב כאן, ואפילו הערב חתם במקום אחר, אין לחייבו יותר מהשטר עצמו (ש"ך¹¹⁹ * מהרש"ך), ואפילו אם לזה ש"ח לשלם כפי שויתו בדולרים, וכתוב בשטר שישלם בתאריך כך וכך, ולא שילם, והלוה טוען שהיה לו לשלוח שליח, והמלוה לא עשה כן מחמת חשש של אונס הדרכים, אין טענת אונס מועילה שהלוה מעות מחברו הם באחריות הלוה עד שיגיע ליד המלוה. ואפילו זיכה הלוה למלוה מעות החוב על ידי אחר, שאם רצה לחזור ליטלם מיד אותו שזיכה על ידו אינו רשאי, אפילו הכי הוא חייב באחריותם עד שיגיעו ביד המלוה. אף על פי שקבעו זמן לפרעון לא יתחייב שתהיה כונת מה שהתנו לפרוע כפי מה שישו בו זמן הפרעון (ש"ך * מהרש"ך).

(יא) הנה מעותיך צרורים בביתי כו' - עי' לקמן (סי' קצח סט"ו) דהמוכר שחוזר במקחו המעות שקיבל הן בידו כדין הלואה, ואפילו אמר לבעל המעות "בא וקח מעותך, אתנסו חייב בהן, ועי' רמ"א לעיל (סי' עד ס"ג) שאפילו הגיע זמן הפרעון, ואמר הלוה "בוא וטול זוזך", חייב באונסין. לכן צ"ל דמ"ש כאן דפטור, דאינו נפטר בזה כי אם כשאמר לו תחילה "הא לך מעותיך" ולא רצה המלוה לקבלם, ואז אמר לו "מאחר שאינך רוצה לקבלם הנה אוליכם לביתי ויהיו שם מונחים צרורים ואתה תבוא אחרי לכשתרצה ותטלם משם". ועוד אפשר לומר דמ"ש כאן "הנה מעותיך צרורים בביתי בוא וטול", אינו ר"ל בוא לביתי אחריהן, אלא ר"ל הכן נפשך לקבלם ואתנם לך כי מעותי צרורים בביתי ואביאם ליתנם לך בכל עת שתרצה, והמלוה מסרב, בזה קאמר דפטור (סמ"ע), וי"א דמ"ש"כ לעיל (סי' עד ס"ג) מדובר דלא א"ל הלוה שהם צרורים רק שהרמ"א כתב שהם צרורים לכך חייב מטעם שהרי אילו מזדמן ליה עסק היה משתמש בהם, אבל הכא שא"ל שהם צרורים, מיד שא"ל כך הרי הם ברשות מלוה ושוב לא יוכל להשתמש בהן, לכן פטור (ש"ך), וי"א דכשאמר "תול את שלך" הוא מחו', שכן אם יודמן לו קניה בזול הוא ישתמש בהם (ש"ך * מהרש"ך), [כהגהה על דברי המהרש"ך] מוכר שקיבל מעות ורוצה לחזור בו, כל זמן שלא קיבל מי שפרע, אין צריך לקבל בחזרה את המעות, והמוכר חייב באונסין, והקונה פטור, ועוד שליח שקיבל כסף מב' שותפים להביאם למקום אחר, והשליח החילף הכספים בסחורה למכור במקום השני, ואז השליח אמר שלא קיבל עליו אחריות הדרך, ואחד מהשותפים חזר בו, והשליח אמר בא וקח את כספך, והוא לא בא לקחתם, והשליח נסע למקום ונאנס בדרך, י"א דהשליח פטור שיכול לטעון קים לי כצד ש"טול את מעותך" הוא פטור, ועיקר כאשר השליח השתמש אח"כ וצירפם בכסף קבלם עליו כמלוה שחייב אף באונסין, ואף על גב דאיכא למימר שכשאמר להם שלא רצה לקבל אחריות סתם היינו שום אחריות אף מגנבה ואבדה, מ"מ המשלח לא נתרצה בזה אלא שיקבל אחריות מסתברא שכוונתו שישאר בדינו שכיון שצרפם כסף וכל הנאה שלו הו"ל הלואה גביה וחייב אף באונסין (רע"א * תורת חיים), עי' סמ"ע ועי' ט"ז שם (סי' עד ס"ג) שהקשה על הסמ"ע דהא בתוך הזמן ג"כ יכול ליפרע בעל כרחו. ויש לחלק דב"טול את שלך" באומנין הוי שומר חנם, שזה שאמר לא משמע שמוציא את עצמו מלהיות שומר, אלא מאחר ובזכותו לעכב בשביל השכירות, ורצה להודיע שאם יבוא ויטלנו לא יעכבנו בשביל השכירות, אבל בתשלום חוב, או בפקדון, אינו אפילו שומר חנם, שכן למה הוא אמר "שקול זוזך", זה פשוט שזה עומד לו לקחתם, ואין ללוה או נפקד שום זכות לעכבם, אלא כל מה שאמר הוא להוציא את עצמו מלהיות שומר, וכשהמלוה אמר שאינו רוצה לקבלם ושיהיה מכאן ולהלאה ג"כ הלואה והלוה שתק, חייב דהוי קיבל עליו שיהיו הלואה בידו, ואם אמר הלוה "טול את שלך", מאחר ולשון זה לא מהני רק בפקדון, ואפילו אמר "הרי שלך לפניך", בהלואה, כל זמן שהמלוה לא קנה המעות של הלוה, לא נחשב כפרעון (נתה"מ)¹²⁰.

Commented [YL210]:
י' הערה

Commented [YL211]:
א הבאתי . . ולפי זה גם כן מובן הכתוב לקמן (סי' קצח ס"ז) וה"מ דפטור היינו היכא דבידו מזומנים להחזיר לו וזה הניחם לפניו או בביתו והמלוה או המפקיד הלכו להם אבל אם אינו תופס מזומנים ואומר אני אביא לך פקדוניך כו' ואף על גב דראב"ה אפילו בפקדון קמחייב באינו תופס מזומנים י"ל דהכי שאומר טול את שלך מודה ראב"ה דפטור בפקדון כמ"ש מור"ם בסי' ע"ד ע"ש

¹¹⁹ דברי ש"ך אלה הם מסק"א הכתובים על סעיף א' וצ"ע למה הם שם.

¹²⁰ מש"כ כאן: אם אמר המלוה "יהיה בידך פקדון" לא נפטר מחיובו, היינו שלא אמר הלוה "טול", או באופן שלא היה יכול לומר "טול" כגון בתוך הזמן, דלא היה נתינה מיד הלוה, אבל כשאמר לו "טול" דהיה נתינה והלה נתרצה, כו"ע מודו דנתינה בריצוי הוי נתינה (נתה"מ סי' קצח סט"ו).

חושן משפט חלק ד'

(יב) א"כ פשע - ואם אמר לו "איני רוצה להיות תו אפילו שומר חנם", אפילו מפשיעה פטור (סמ"ע), בשומר שכר שאמר "בא ותקח אותי" הוי ש"ח וי"א דאפי' ש"ח לא הוי ע"ש וכן נראה דעת הש"ך (סי' שו סק"ב?) (רע"א).

(יג) ויש חולקים בזה - כלומר אפילו פשע פטור [וכן הוא בסמ"ע סק"י(א)] (ש"ך).
(יד) אם היא בת דעת נפטר - דקדק וכתב "בת דעת", ר"ל שנושאת ונותנת בתוך הבית, דומה לשואל, דבשניהן כל הנאה דידיה, ועיין לקמן (סי' שמח ס"ח סק"י"ב?), גם לעיל (סי' עב סל"א סקצ"ח?) מה שכתבתי עוד מזה (סמ"ע), ויש חולקים דבהלואה אפילו נושאת ונותנת בתוך הבית לא נפטר בכך (ש"ך¹²¹), בעלים שאמרו לו תן לפלוני לשמור ונתן לאחר, אף על גב דשומר שני גוי אין לחלק בדין זה בין גוי לישראל. ודוקא באונסין שארעו לשומר שני ויש לתלות דאם היה נשאר הדבר ביד שומר ראשון לא היו באין עליו, אבל אונסין שהיו באין אפילו שהיו ברשות ראשון פטור (ש"ך * מהר"ם אלשקר), וי"א דאין חילוק בין אם נתן לאשתו ובניו או למי שרגיל להפקיד אצלו (פ"ת * ושב הכהן).

(טו) למחצית שכר - כיון דאתי לידו בתורת שמירה, אעפ"י שאמר לו דבר שנראה ממנו שאינו חושש באבידה והלך ואבדם, חייב, אבל אם אמר לו בפירוש "לך התעסק בהם והרי אתה פטור מחיוב שהיה לך בשמירתך", פטור, ואפילו אמר לו בסתם "יהיו לך בתורת עיסקא", לא גרע מאומר בתורת גיטין דפטור אפילו לא אמר והפטור (לעיל סעיף א') דכיון דתורת עיסקא הוה ליה פלגא פקדון הרי פוטר אותו מחיוב אונסין במחציתו, אבל באומר לו סתם שיתעסק בהם למחצית שכר, דבזה אף על גב דנראה ממנו שאינו חושש באונסין לא מיפטר כשבא לידו בתורת שמירה, אבל אומר "יהיו בידך בתורת עיסקא" הוי ליה כמפרש שיפטור מחיוב אונסין ופטור, וי"א שצריך לומר "לך התעסק בהן והרי אתה פטור מחיוב שיהיה לך עליהן בשמירתך עד שהיו מופקדים אצלך" (קצה"ח), עי' לקמן (סי' קעו סק"א?) (נתה"מ).

(טז) חייב בכל האונסין כמו בתחילה - עיין לקמן (סי' קעו ס"א) (סמ"ע), ראובן שהלוה לשמעון כסף לזמן קצוב ואחר הזמן אומר ראובן לשמעון שיהיה לך למחצית שכר ושמעון התעסק בהם כך, ונאנסו, שמעון חייב באונסין כאשר בתחלה כי אין המעשה נשתנה בחליפות דברים כמו האומר קרע כסותי ושבר כדי חייב כל שבא לידו בתורת שמירה (ש"ך * מרדכי), ועי' לעיל (סי' עב ס"ו?) (ש"ך).

Commented [YL212]:
כון אין סיבה להביא את דברי הר' ירוחם?

Commented [YL213]:
קצה"ח ציין לדברי השלטי גבורים, וזה מה שכתוב שם וצ"ע אם זה כוונתו שזה צד החולק

העושה שליח לגבות חוב

סימן קבא - השולח חובו על ידי שליח, ובו י"ב סעיפים.

(א) ⁵⁰⁶שלח לו חובו(א) או פקדונו על ידי שליח, אם אמר לו המלוה(ב) לשלחו על ידו, ונאבדו, פטור. ⁵⁰⁷אפילו לא אמר לו פה אל פה, אלא ששלח לו בכתב: שלח לי על ידי פלוני, ושלחם על ידו ונאבדו, פטור(ג). ⁵⁰⁸והוא שיכיר(ד) שהוא כתב ידו, ⁵⁰⁹אפילו שהשליח עובד כוכבים(ה) או חרש שוטה וקטן. ⁵¹⁰ואפילו לא יחד לו אדם ידוע לומר: שלח על ידי פלוני, אלא כתב לו: שלח לי ביד מי שתרצה(ו), ושלחם לו ונאבדו, או כפר בהם השליח, פטור, ⁵¹¹והוא ששלח לו ביד אדם נאמן, ובדרך שבני אדם רגילים(ז)

¹²¹ וכן הוא בט"ז לקמן סי' קכט ס"ב. אפילו בדעת הש"ך בהלואה שמגיע טובה גם להמלוה כמו בשטר עיסקא וכיוצא בזה גם לדיעה זו נפטר כשמסר לאשתו של המלוה הנושאת ונותנת בענייני בעלה ערוך, אם לא שיודע שהבעל מתקוטט עמה או שחושדה למעלמת ממנו דאז לכל הדיעות לא נפטר בהחזירו לה אפילו פקדון, מיהו לכתחלה וודאי דיש להחזיר תמיד רק ליד המלוה או לשלוחו. ואם החזיר לבנו של המלוה לא נפטר אף שהבן סמוך על שולחן אביו והוא גדול אם לא שהבן עם אביו יחד בעסק דאז ידו כיד אביו וכן אם יש להמלוה ממונה על עסקיו וידוע שהממונה נותן מעות של בעה"ב ונוטל מעותיו רשאי גם לכתחלה למסור לו (ערה"ש אות א).